

Սերպիտ եւ Պուլկարիա այլեւս հաս-
կցած են քրեանց շահերու նոյնութիւնը
եւ մօտ է այն օրը յորում պիտի
յայտարարուի սերպիտիկար զինակ-
ցութիւնը, որմէ զողահար ըլլալու
ըլլալու մեծագոյն պատճառներ ունի
Թուրքիան եւ յետոյ Յունաստանը :

ՆՈՐ ԴԵՊԵՐ ՈՌԻՍԻՈՅ ՄԵՋ

Մօսկուայի մէջ վերջին անգամ
զոհուողներուն ճիշդ թիւն է 541
մեռած, 1056 վիրաւոր, որոնց 80-ը
տղաք, 364-ը գործաւոր 15 էն 25 տա-
րեկան, 21 ուսանող, 288 գիւղացի,
53 ծեր, 29 պաշտօնեայ, 18 զինուոր,
17 փաճառական, 10 ոտիկան, 5 սպայ,
2 փաստարան եւ 136 կին : Նիւթա-
կան վնասը 100 միլիոն ռուպլիի
հասած է :

Երկաթուղիները սկսան գործել
Մօսկուայի շուրջը : Երկաթուղւոյ
բազմաթիւ պաշտօնեաներ պաշտօնէ
արտաքսուեցան կամ ձերբակալուե-
ցան իր մասնակից ապստամբու-
թեան : Հեռագրական հաղորդակցու-
թիւնը տակաւին ընդհատուած են :
Ձերբակալութիւնք, իւր գործակալներ
կը շարունակուին : Զօրավար Մէ-
յէնսոսֆ զօրաց շնորհակալութիւն
յայտնեց յանուն կայսեր, խռովու-
թեանց ատեն անոնց ցոյց տուած
հաւատարմութեան համար : Այստեղ
թիւնը սկսած է ամեն կողմ : Թատ-
րոնները կը խաղան : Բացի զիշեր-
ներէն փողոցներուն մէջ պտտոյթը
ազատ է :

Կ Ո Վ Կ Ա Ս

Կոլլեկտիւմատին «ԺՈՒՌՆԱԿ» թղ-
թակիցը Բեղերսպուրկէն կրմացնէ
զեկտեմբեր 31 թուով ի՞նչ թաթարե-
րու եւ Հայերու միջեւ խիստ զրգոնալ
վիճակ մը կը տիրէ : Երկու կողմերն
ալ փութով կը պատրաստուին նոր
կոխերու :
Նոյն թղթակիցը Յունվար 6 թո-
ւականով սա տողերը կը գրէ .
«Ծաղիկ լուր չկայ հովիտսէն եւ ան-
դրկովկասեան նահանգներէն : « Կա-

զէթ Ս . Բեղերսպուրկէն թերթը կը
կարծէ զիստալ ի՞նչ կողմասի ընդհա-
նուր կառավարիչ կոմս Վարանցով-
Տաշքովը վանքի մը մէջ ապաստանած
է զօրաց հսկողութեանը Եւրոպի-
սի անկախութեանը հետեւան-
քով : Այս լուրը վերապահութեամբ
միայն պէտք է ընդունիլ :

Օտեսայի Սյուլօ Ի թղթակիցին իմա-
ցուցածին նայելով, Սեկ Նիկոլա շո-
գինայի նաւապետը եւ իր երկրոր-
դը՝ սրտնք կողմաս հասած են : Կը
տեղեկացնեն ի՞նչ Նոթոբուք քաղա-
քը յիշակութեանաց ձեռքը է : Ա-
սոնք կուսովարութեան պաշտօնէից
տեղը անցեր են, ստիպել են կուսա-
վարութիւնը քաղաքէն հեռանալ եւ
նոր քաղաքապետ մը ընտրել են :
Թղթակիցը կ'աւելցնէ .

«Կովկասի գանազան նաւահանգիստ-
ներէն հասնող շատ մը նաւերու ճամ-
բորդներ, ինչորոշ են յեղափոխական
վարչութեանը որ զիրենք հայրենիք
զրկէ : Այն ալ զանոնք Օտեսա զրկեց
Սեվաստապոլ յոգնեալով՝ զոր գրաւած
էր : անոնց պահապան սալով 12 յի-
ղափոխականներ Սեկ-Նիկոլա շոգնեա-
լով :» (Կարդացէ՛ք Դ. Երեսը)

Տ. Մ. ՁԵՐԱԶ

ԵՒ ՏՕՔ. ՄԵԼ. Բ. Վ.

Շարժումի վերջին (778) թիւին
իր խմբագրական վարչոյի Բարիզէն
գրած նամակը կարդացի Ձերագի
եւ Լ. Մելիքովի միջեւ ծագում ա-
ռած վեճի մասին : Այդ ցաւալի մի-
ջադէպը՝ զոր անպատճառ Ձերագի
արեւելքը կուգէ փակել տօք. Մէ-
լիքով, ամէն հայու զայրոյթը
գրգռած է մէկէ աւելի պատճառ-
ներով :

Նախ թէ մենամարտի գէշ սովո-
րութիւնը մեր մէջ ալ ներմուծելու
նախաձեռնութիւնը տօք. Մելիքով ըս-
տանձնելով, իր մասին վատ տպաւե-
րութիւն մը պիտի թողու հայկա-
կան քարոյականին տեսակէտով :
Այո, մեր ազգային բարոյականը եր-
բէք չթոյլատրիր որ մէկը իր անձ-
նական վիրաւորանքին համար ելլէ
ազգային գործիչ մը սպաննել :

Սամուէլ Ֆայինի եւ Վասիլապուհի
տակաւ ձգւած ինչ ինչ զորքերը կար-
գադելէ յետոյ, Վիշնաւ անցան : Հոն
Լիբարիս, իր կնոջ բուն անունն,
այսինքն Մարի Չայիճ անուն 5000
Քրանք արժէքով ծանօթ կառքը յանձ-
նարարեց եւ Պոլիս բերել տուաւ զայն,
ինչ որ պաշտօնական քննութեամբ եւ
խոստովանութիւններով յայտնուած է :
Երբ հարցուեցաւ Թորիսի թէ Վասիլ
չպուհէ Բէնտիկիան ի՞նչո՞ւ համար ան-
ցած մարտին սկիզբները հեռացաւ Պոլ-
սէն, Թորիս պատասխանեց .

«Անցած տարւոյ մարտին որոշուած
էր Միթինի մը գլուխը չայ Պոլս-
չակ Բոթիթիին յեղափոխականներէն
որուն կեղծական վարչութիւնը կը
գտնուի Ժնէվի մէջ : Պոլսոյ յեղափո-
խական մասնաճիւղին կողմէ ալ որո-
շուած էր Վասիլապուհը իրեն պա-
տուիրակ զրկել յիշեալ Միթինիին :
Վասիլապուհի պաշտօն յանձնուած էր
Միթինիին մէջ հաջի տալ Պոլսոյ յի-
ղափոխական մասնախումբի գործե-
րուն նկատմամբ եւ մտերմամտօրէն
բացատրել թէ անիմադրատ գաղա-
փարը գործադրելու համար ինչ ձեռ-
նարկներ եւ միջոցներ ըրած է Պոլ-

սիկոնի թէ Տ. Ձերագի ի գրածին
մէջ անձնապէս մեծ վիրաւորանք
մը չէ ըրած տօք. Մելիքովին : Ձե-
րագ պարզապէս բաղդաւած է Մե-
լիքովի հայազգիութիւնը հանդու-
եալ Ստ. Փափազեանի հայազգիութե-
ան հետ եւ ըրած է «Մտեմք փա-
փազեան մասնագէտ մըն էր հայկա-
կան գործերու համար, եւ այսօր ալ
իրեն հաւասարող չկայ » : Իսկ տօք.
Մելիքովի համար ըսած է « Եւ ալ
խարհական պատուիրակը ուսանալ
թիւիչ մը, քիչ ծանօթ էր Թուրքիոյ
Հայոց գործերուն » :

Ամէն ընթերցող տեսաւ թէ Տ.
Ձերագի այս խօսքերը արիւր պէս
փայլող ճշմարտութիւններ են, ո-
րոնցմէ Մելիքով վիրաւորուելու
արդարանալի պատճառ երբէք չունի,
եւ ոչ ալ Ձերագ պարտուոր է իր
այդ գրածները ջնջելու : որովհետեւ
Իթէ Ձերագ լռէ այդ մասին « քա-
րերը պիտի աղաղակեն » :

Երբորդ թէ՛ բուն պատուիրակու-
թեան անգամներուն, այսինքն երկու
արքեպիսկոպոսներուն կողմէ Եթէ
Մելիքով փոխանորդութիւն ունի Ձե-
րագը իր գիտողութեան համար մա-
հով պատժելու, նախ պէտք է իր
փոխանորդագիրը ցոյց տայ, եւ յետոյ
անհրաժեշտ է որ խնդիրը քննութեան
ենթարկուի :

Իստաքանական ու արամաքանական
տեսակետով Ձերագի գրածին չը հաս-
կցուի որ նա ըսել ուզած ըլլայ թէ
կաթողիկոսական պատուիրակները
Հոթինթոնիներու եւ Չուլուցիներու
ազգաութիւնը կամ վարչեցէութիւնը
ունին : Ձերագ պատուիրակութեան
ուղեցոյցով նախարարաց ներկայանալու
ձեւը մանցուցեր է, ոչ թէ պատուիրակ-
ներու բարքը ու մտային կարողու-
թիւնը :

Տ. Ձերագի ամբողջ գրածին մէջ
Եթէ ուղղակի անձի կամ անձնական
արմատիքի զգալով կ'ու մը կար այն
ալ «Այլապէս (?) եւ Այլապէս եւ
կու արքեպիսկոպոսները իրենց
մը եւ Լուսինեանի մը կոչիկներուն կա-
պը քակելու արժանի չէին » ըսե-
լուն մէջ պէտք է փնտռել : Այս,
ինչպէս Իրաւունքի խմբագիրը նոյն
թերթի 90 թիւի խմբագրականին մէջ
զիսեւ տուած էր, — թէ եւ աւետարա-
նական բաղդատութիւն մը բայց վեր-

ջապէս վիրաւորել էր : Անով հանդերձ
Այլապէս (?) կամ Այլապէս, մանա-
ւանդ Այլապէս, չենք կարծեր որ
երբէք հաւանութիւնը ունենայ իր
չափազանց ապիկարութիւնը ու ապի-
տութիւնը մոռնալով, Եթէ պատիւ
պահանջելու իր հատուկութիւնը հոգեւոր
իտրէն Լուսինեան Սրբազանին ընդ-
դատ բար շատ ստորագրաւ հոգեւոր Ձե-
րագին :

Ինչ շատ ալ զարմանալի չը թո-
ւեցաւ Վարդի վերջին պաշապանու-
ղականը Մելիքովի բովանգութեան
Վարդի ինչ ուր համաձայնութիւն
ալ կայացուցած ըլլայ զայնակցա-
կան Մելիքովի հետ, եւ ինչ աստի-
ճան հին ատելութեամբ ալ վառու-
ած ըլլայ ոչ-դաշնակցական Ձերագի
դէմ, պէտք չէր որ կոխը հրահարողի
մը զերը ստանձնէր, Եթէ երբէք ոչ-
դաշնակցական գործիչներու զէմ
«սեւացիքեան», Եթէ չեղաւ, սպաննե-
ցեքեան» զրօշակեան Դրութեան դէմ
այլեւս անկեղծօրէն բողբող է :

Վարդիս իր յօդուածի վերջին տա-
ղերով սա վեճի մը կտրձակէ .

«Ամեն անհատ իր նկարագրի եւ
հայեացքի համեմատ որոշում է հար-
ուածել զինքը անտեղի վիրաւորողին» :

Վերս քաջատիեցինք թէ Ձերագի
գրածին մէջ անտեղի վիրաւորանք
մը չկայ Մելիքովի անձին կամ ար-
ժանքին դէմ : Եթէ ըլլայ իսկ, ինչ
այսպէս իր նկարագրի ու հայեացք
է որ տարիներով զինուորութիւն եւ
զինավարժութիւն ընող մարդ մը կը
թոյլատրէ իրեն մենամարտի կանչել
մէկը որ իր կէտեղ մէջ գրիչէ զստ
ոչինչ առած չէ ձեռքը : Հետեւապէս
Մելիքովի ուղղած մենամարտի ա-
ռաջարկը Ձերագին ուրիշ բան չը
նշանակեր, բայց Եթէ ըսել. «Ձերագ
Եկուր որ քեզի քըթը քըթը մօր-
թեմ » :

Եթէ, ըստ Վարդի, Մելիքովի նը-
կարագրի եւ հայեացքը տղապի գիւ-
րագրի ու եսամոլ էր, պէտք էր
նախ Հնչակեաններուն ուղղէր իր
մենամարտի տաղարկը, անոնք անիւր-
նայ զինքը հարուածած էին, մինչդեռ
Ձերագ շատ մեղմ լեզու գործածած
է իր մասին Արդ, քանի որ Մելիքով
ուեճիկն հայոյանքին կը լռէ ու տը-
կարի մը լոկ ակնարկութիւնը մասն-
ւամբ կուգէ պատժել, իր նկարագրի

եղանական արարքը կը հետապն-
դէին եւ այս նպատակով կառք մը
ապսպրելու մամար Վիշնաւ գացած
էին : այն տեղէն երկու քրտնակ
մամարցոյց գնացին որ վարչականները
եւ երկվարչականները կը ցուցնէր :
Այս մամարցոյցները Բար իվանովիչի
յանձնելու համար Պոլիս Թորիսի զը-
կեցին : Յետոյ մայիսի վերջերս Բիք
եւ կինը Վիշնաւէն Պոլիս գալով, նախ
քանի մը օր Ռուսիայի օթէլը մնա-
ցին եւ յետոյ Բար, Հաճօրու լօ շու-
կային դէմ Տիկին Աննաի թիւ 12
տան մէջ յարկարարութիւն մը վարձեցին,
հոս 15 օրի չափ կենալէ յետոյ,
Վոսիլի կ'ըսէր պատուականով ելան
եւ ուր երթալին ոչ մէկին զգա-
ցուցին, բայց ամբաստանեալ Թորիսի
անձնական միջնորդութեամբ Բեքա,
ձէզայի փողոց իր բնակած Ռատո-
վիչ արարթմանին կից եւ նոյն Ռա-
տովիչին վարձակալութեան տակ ա-
ռանձին փոքր տուն մը փոխադը-
րուեցան ուր ամէնքը մէկանց կա-
տարեցին բուն իսկ դէպքին վերա-
բեւեալ անիմադրատ գործողութիւն-
ներն ու ձեռնարկները :

եւ հայեառքի մասին շատ ողբալի գողափար մը կուտայ ժողովուրդին. եւ միւս կողմէ. կուտակցական տեսակէտով, այն կարծիքը ընդհանրացնելու. կը ծառայէ թէ՛ Դրօշակեանները իրենց խուճկէն չեղող հայ գործիչ մը երբ առանձինն կամ բիրտ ուժի տեսակէտով տկար գտնեն, պատրուակ կը փնտռեն զանի սպանելու:

Բայց Ձերազ առանձինն չէ. արդարութիւնը եւ Տաճկահայոց ստուար մեծամասնութեան համակրանքը իր հետեւն է, որ չը թոյլատրեն որ մենամարտի անխիղճ առաջարկը ընդունի եւ ոչ ալ Մելիքովն մասին իր գրածէն բան չը փոխէ:

Ա.

ԱՅԼ ԵՐ ԱՅԼՔ

ՀԱՅՐ ՄԸ ԻՐ ԶՍԻԱԿԸ ՍՊԱՆԱՍԻ

Յրանալի Անն-Սաթիւնէն գաւառի Շատա գիւղին բնակիչներէն Անթուան Ռիւնէս անունով 55 տարեկան մէկը հրացանի հարուածով մը սպաննեց իր 19 տարեկան ժողով անունով որդին որ կուգէր ամուսնանալ դեռատի աղջկան մը հետ: Մահը յանկարծակիս եղաւ:

Անոր հայրը իր որդւոյն յանկարծ միտնիլը տեսածին պէս անոր զբաղին առջեւ ծուռնով գալով ներողութիւն խնդրեց. բայց իր կինը, որ ակամատիւ եղած էր այս անոնի զէպքին, վառեց իր ամուսինը տունէն ուր իր որդին սպաննուեցաւ:

Ռիւնէս այն ատեն գիւղէն հեռացաւ եւ անտառը ապստամբեցաւ ուր Այտա լիճը կայ: Մինչեւ հիմա չէ դըռնուած:

50,000 Ֆրանք Ընկերակ ՄԸ

—Յրանալի Պէթթ քաղաքի արուարձաններէն Բլուէօր-Թոլզ գիւղին կոնմը յունկար 2 ին կէսօրէն յետոյ կը յառջանար վայրագործ կառք մը, որուն մէջ նստած էին այր մը եւ երիտասարդ կին. մը կառքը գիւղին մուտքին առջեւ կայնեցաւ, մարդը վար իջնալով մտաւ զիւղապետին տունը, որ այդ վայրկեանին ոչ ոք չկայ. մարդը իր ձեռքի ծրարը հոն սեղանին վրայ դրաւ:

ԸՆԴ. ԴԱՏԱԽԱՂԻՆ ԶԱՌԸ

Հաստատուեցաւ թէ Սիւլիօ Րիչի, Գարլ Եուվանովիչ եւ Թրասա Եուվանովիչ (որոնք փախստական անարատանեալներուն հետ կը գտնուին), որոնց անունները յիշուեցան, այդ խռովարարական ճիւղին խիստ կարեւոր անդամներէն են. քովի չեն հետապնդած անխնայորէն ֆաշիստական համար պէտք ունեցած եղծոնական կարեւոր ու զանազան գործողութիւնները. իրենց ասպատակի ընթացքին համապատասխան եպիսկոպոսական տեսակէտով մը պատրաստելու ձեռնարկելով, էական նիւթն՝ «միլիթարի» անունը քանդիչ նիւթը բարձրներու մէջ գրուած՝ Պրիւտին Պուլկարիա, Պուլկարիան վառնաւ եւ վառնալէն ալ Պուլկարիա շոգեմուտով եւ այդ շոգեմուտէն նաւապետին եւ նաւազներուն միջոցաւ: Կ. Պոլսի ներսօծած են: Շոգեմուտէն հանելու եւ փոխադրելու վերաբերեալ գործողութիւնն ալ անցեալ տարուած սեպտեմբերէն սկսելով կատարած է Սիւլիօ Րիչի անունը չարագործը եւ ատենք մաս առ մաս Ժորիսի բնակած

եւ յետոյ զէպի կառքը վերադառնալու մեկնեցան: Դիւզպետին կինը իր տունը վերադառնալուն յիշեալ ծրարը տեսաւ եւ բանալով անոր մէջ ութօրեայ յորածին մը գտաւ: Ենթադրելով թէ բերողը ով որ է քիչ յետոյ կուգայ կանէ, զանի իր դռան սեւ մին վրայ դրաւ:

Դրացիի մը կինը արգահատելով մանկիկին, զանի առաւ ու իր տունը տարաւ խնամելու նպատակաւ: Երբ կինը երախտն օրորոսին մէջ գնելու համար հանուեցոյց, շրեքուն տակ գտաւ 50 հատ հազարական ֆրանկ-նոց տոմսակներ: Կինը տակաւին կը խնամէ երախտ. ոստիկանութիւնը իմացած ըլլալով կը ֆանայ տեղեկանալ շորածինի պարագաներու մասին:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Օրմանեան պատրիարքս քոյրը Տի Աղապի Ս. Տէր-Ներոնէանի մահունը պատճառաւ անցեալ ուրբաթ օր Պատրիարքարանը եւ Բերայի վարժարանները զոց էին Պատրիարքը իր սիրեցեալ քոյր մահունը վրայ «անմիջապէս սուգի մէջ թաղուած» ըլլալով, Ս. Եննիքեան տոներու եկեղեցական արարողութեանց ալ չպիտի մասնակցի եղեր:

—Չլրատեալ վարդապետ իր դէմ եղած ամբաստանութիւնը լրագրի մը մէջ իր ստորագրութեամբ յողուածով մը հերքել փորձելով կըսէ թէ՝ պէտք չէ զինքը դատապարտել յենով վատահամբաւ եւ հանրածանօթ կնոյ մը զրպարտութեան վրայ: Մանգոմէ դիտել կուտայ թէ եթէ իրօք վատահամբաւ էր այդ կինը վարդապետ մը անոր տունը բռնակելու չէր:

—Հայ-Հուլմէականաց պատրիարքը Հոռոմ մեկնած է Պապին ներկայանալու համար:

տունը տարուած եւ հոն պահուած են: Քարլ Եուվանովիչ եւ Թրասա Եուվանովիչ ալ ծանօթ կառքին համար ձի գտնելու, ախտը գտնելու եւ քովի չեն թելը աւելցնելու պարտականութիւնները կատարած են: Նաեւ Լիբարիքսի Սամուէլ Ֆայիի կողմէ յանձնարարուած զանազան գործերը կատարած են: Միայն զամայն, ինչպէս յետոյ պիտի բացատրուի, Սիւլիօ Րիչի հետ այդ խռովարարական ճիւղին միանալու նպատակով ատենք քովի չեն եկող համար կարգ մը տինամիթներ եւ պոմպաճներ գտած են: Ժորիս նաեւ յայտարարեց թէ Րիսի եւ կնոջը ու Օր. Ռուպինա Ֆայիի վերջին անգամ Կ. Պոլսի գտնուած պահուն, «մաշին էնֆլիւալ» պարունակող կառքը յաջողութեամբ բարձրագոյն տեղը տանելու նպատակով հարկ եղած ծրարգրը կատարելապէս պատրաստելու համար Ռուպինա Ֆայի անձամբ նոյն կառքով տասը անգամէն աւելի Սէլմալիքի բարձրագոյն վայրը երթալով, հերքելուն հետ գտնուել է. նաեւ քանիցս հաստատել է թէ

—Պոլսոյ թերթերուն մէջ կը կարգաւոր հետեւեալը:

Կրթական նախարարութիւնը ծանոց ամէն կողմ թէ ասկէ վերջը երբ ոչ-խաղաղ հասարակութեանց կողմէ վարժարանի մը կառուցման համար արտօնութիւն խնդրուի, տեղական իշխանութիւնք մանրամասն քննութիւն կատարելով տեղեկագրեն թէ իրական պէտք մը եւ տեղական ու քաղաքական արգելիչ պատճառ մը կայ: Վարժարանին կառուցութիւնը տեղը, նոյն հասարակութեան բնակչութիւնը ո՛րքան է, վարժարանը իսլամական թաղի մէջ կը գտնուի թէ ոչ. չինութեան ծախքը ո՛րու կողմէ պիտի հոգածուի, տեղը միւլք է, վազք է թէ արագիւր էմիրէ, եթէ վազք է, օրէնքին տրամադրութեան համաձայն, մուքաթայի գէրմինի եւ եթէ արագիւր էմիրէ է, պէտք է օշորի կապուած է թէ ոչ. վարժարանը ստորնայարկ ու վերնայարկ քանի՞ սենեակ ունի եւ երկայնութիւնը, լայնութիւնը ու բարձրութիւնը ի՞նչ է: Շէնքին նկարն ալ տեղական թաղապետութեան կողմէ վաւերացնելով պէտք է զրկել: Երբ ոչ իսլամ հասարակութեանց եւ օտարներու կողմէ գրմում ըլլայ վարժարանի ու բարենպաստակ հաստատութեանց համար արտօնութիւն խնդրուի, նախ դատական ու կրօնական գործոց նախարարութեան գիմուելով, հոն հարկ եղած քննութիւնը կատարուելէ եւ կրթական նախարարութեան կարծիքը առնուելէ ետքը պէտք եղածը պիտի կատարուի:

—Ֆիլիպիէ դաշնակցական կոմիտէն Ռազմիկի ի միջոցաւ պաշտօնապէս կը հերքէ մեզ հաղորդուած այն լուրը թէ կոմիտէն սպառնալիքի տակ դրամ պահանջած ըլլայ տեղւոյն վաճառականներէն ու կըսէ «խնդրոյ առարկայ եղած նամակները ըսպառնալիքի ոչ մէկ բառ կամ իմաստ կը պարունակեն, հետեւաբար իրաւունք չունեն տեղեկութիւնը ճշմարտութենէ զուրկ է խալաւ»:

Բայց այդ լուրը մեզ հաղորդուած էր շատ վտանգելի աղբիւ-

ւէն. Սուլթանը մղկիթ երթալէն ետքը, Կայս. զինուորներէն մէկ մասին կայս. արտօնութիւն չնորոգելով, մարզարանը մինչեւ մէկ աստիճան պարագ կը մնայ. միանգամայն թէ տղոթքն ետքը վեհ. Սուլթանի մղկիթէն վերադառնելէն առաջ, Կայս. զինուորները ըստ սովորութեան բարեի կը կենան եւ թէ Ն. Կ. Վեհափառութեան կառքը մղկիթին դռնէն մինչեւ վառարանի դռնը մէկ վայրկեանի եւ քառասուն երկվայրեանի մէջ կերթայ: Այդ պարագաները արձանագրելով ու հաշուելով փորձերը հասկցեր է թէ իր այդ տեսածները անփոփոխ են. ուստի որոշուել է մաշին էնֆլիւալը կառքով բարձրագոյն վայրը մտնել եւ նոյն վայրկեանին ռուկցնել. ուստի ըստ այնմ ձեռնարկուել է յառաջիկային ըլլալիք պատրաստութեանց: «Մէլէիթ» կոչուած հրանիթը շատ զօրաւոր ըլլալով, վերոյիշեալ անձներուն հետ գտնուող Սիւլիօ Րիչի, իբրեւ ճարտար լուսանկարիչ ու ելեքտրականագէտ, այդ պատրաստութեանց ելեքտրական ճիւղը անոր

րէ մը որ չէ ստանձարող, եւ չենք կարծեր որ այս անգամ բացառաբար ճշմարտութենէ զուրկ ըլլայ իր հաղորդածը: Հաւանական է որ կոմիտէի նամակներուն մէջ սպառնական բառ չըլլայ, բայց սպառնալիքը նամակէ դուրս տարբեր ձեւերու տակ ալ կըլայ:

Միւսոյն ատեն կը մաղթենք նր սխալ եղած ըլլալիք հաղորդուածը:

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Ն Ի Ք

Մէկու կէս տարիէ ի վեր Տօպրիչի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն մէջ քահանայապետութեան ամբողջ ընթացքին տեղւոյն ազդայնոց ամէն դասէն ինձ ընծայուած յարգանքի եւ մեծարանաց մասին պարտք կզգամ իմ խորին շնորհակալութեամբ յայտնել հրապարակաւ, եւ մաղթել անսասան եւ երջանիկ կեանք ու զարգացում Տօպրիչի ամբողջ հայ գաղութին:

Մնամ աղօթարար

ՅԱԿՈԲ ՔԶՆՅՍ. ՏէՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

28 դեկտ. 905
Վառնա

«Չ Ի Թ Ե Ն Ի»

Փոքրիկներու համար ընտիր խրատներ եւ օգտակար նիւթեր պարունակող այս փոքրիկ թերթը զոր Պատ. Յակոբ Շահվէլէտեան կը հրատարակէ երկու տարիէ ի վեր եւ ընդհատուած էր վերջերս պիտի սկսի կանոնադրապէս հրատարակուիլ 1906 թ կէսէն:

«ԻՐԱՆԻՆՔ»Ի ՕՐԱՅՈՅՑԸ

Ինչպէս ուրիշ տարիներ, այս տարի եւս մեր բաժանորդներուն նուէր տալու համար կը պատրաստուի «Իրաններ Օրացոյցը» որ սակայն Ս. Միւսուքի տոներէն անմիջապէս յետոյ միայն պիտի կրնայ լոյս տեսնել:

յանձնուէր է. նաեւ որպէսզի «մէլէիթ»ը բաժնուած պահուն իրենց ուղած ուժգին ազդեցութիւնը ունենայ, անձամբ ազդարարել է Րիսի ողբ պողպատէ շինուած երկաթ սնուակի մը մէջ գրուի: Գարլ Եուվանովիչի ու Թրասա Եուվանովիչի ջանքերուն հետեւանքով այդ սնուակը շինել տրուել է Թոփիսանէի չըմակայքը գրտնուող երկաթադործներուն: Եղեռնական արարքէն քիչ ժամանակ տուելու ատենը պահուած հարիւր քառասուն քիւ «մէլէիթ» ի երկաթ սնուակի արարողութիւնը յայտնի չըլլալով, Սիւլիօ Րիչի, Գարլ Եուվանովիչի եւ Թրասա Եուվանովիչի միջոցաւ բազմաթիւ արկղիկներու մէջ գրուած իր տունէն դուրս հանուելու եւ ամբողջովին փոխադրուել է կառքին գտնուած ախոռը:

(Շարունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐՔԻԱ

Կենս թիւրքեր Գոմիթէսի նա-
մը իւր Սթանպուլ էլիէիւրինէ
պիւրէր բրօթէսթնամէ կիթմիշ
տիր : Պունընլէ Կէնս—Թիւրք-
լէր էլիէիւրին տողուտան Եր-
տըզ սէրալըն ատամլարը իւր
րէսմի մուսապէրէտէ պուլըն-
տըզլարըն թայիպլէ, Պապը Ա-
լիին վիւքէլասը իւր մուսմէ
լէ վէ մուսապէրէ իթմէլէրի իգ-
թիզա օլտըզը կէօսթէրմէքտէ
տիրլէր : վէ էլիէիւրին պու հա-
րէքթիւրին մէմալիքի օսմանիէ-
տէքի հէր պիր ուլկուսըզլըզա
սէպէպ թութմագտա տըրլար :
—Պօսնա սինօրը իւղէրինտէ
Թաշլընա գաղապընտա Աւստրիա
ասքէր տօլտուրմուշ օլտըզընտան
Պապը Ալի ալթիւթ օլտարազ բը-
րօթէսթ իթտի :

Տ Ա Ի Ի Լ Ի Լ

Սօֆիատա Պուլկարսքա Կէնս-
րալնա Պանգա խմի իւր Ենի
պիր պանգա թէէսիս օլընուպ,
1906 յունվար 1 տէն մուսմէլէյէ
պաշլայաճագ տըր : Իշպու պան-
գա Սօֆիատաքի Վարկօվսքա
պանգանըն Ենիքիէ գալիս օ-
լուպ, պունըն տէյն ու մաթլու-
պաթը Ենի պանգայա տէվր օ-
լընիյօր :

Ենի պանգանըն սէրմայէսի
4,000,000 ֆր. օլուպ, Բարիզ, Հո-
լանտա վէ Հունգարիա պանգա-
լարընտան վէ պուլկար աքսի-
նէրլէրտէն հասըլ օլմուշ տըր :
Իշպու պանգանըն մէրքէզի Սօ-
ֆիատա օլուպ, Բուսչուգտա, Վառ-
նատա վէ Ֆիլիպէտէ շէպէլէրի
օլաճագ տըր :

—Բաղկատտա էվլէլէրի կէճէ
պէշ պուլկարլար շէհրին քէնա-
րընտան կէչէր իքէն, 12 պը-
շագլը վէ սօրալը թիւրքլէր
պուլկարլարա հիւճուլէպ իրիւնի
աղըրճա Եարալէրլէր : տիկէր
պուլկարլար գաշարլար Եարէ-
լէնէն Բէնշօ Եուվանօվ Էօլիւր :
Թիւրքլէր էրթէսի կիւնիւ տէր-
տէսթլէ հապս օլընմըլար :

—Շէհրիմիդտէ Արապ Ապուտ
էֆէնտիւրին վատկա-բամուգ ֆապ-
րիգասընտա մաշինիսթիք իտէն
Ղազարոս աղա սաղ էլիին տէօրթ
բարմագլարըն տիւն մաքինա
յա գալտըրմըշ տըր :

—Վառնա իլիմանընտան Տէվ-
նէյէ գատար պիր գանալ աշմագ-
լէ, պուլկար տօնանմաընա Էս-
նաի մուհարէպէտէ պիր մուհա-
ֆաղա մահէլի օլաճագ տըր : Գա-
նալըն աշըմասը իւք պահարտա
պաշլայաճագ տըր : տէրինիկի
5 մէթրօ կէնիշլիկի 8 մէթրօ
վէ ուզուլըզը 500—600 մէթրօ
օլաճագ տըր :

ԲՈՒՍԻԱ

Բեթեռպուրկտա, Մ'օսկուտա,
Բիկատա, Օտեսատա վէ սալիւր
ճէսիւր շէհրլէրտէ վէ էքսէրի
գաղապարտա ասքէր գուլէթի իւր
հիւքիւմէթ իսթիլալը պաստըր-
մըշ վէ ասըլարըն վէ սօսիալիսթ-
լէրին թըրնաղլարըն գըրմըշ
խտէտէ, տահա պաղը գաղապարտա
վէ էյալէթլէրտէ ըսեան վէ իս-
թիլալ տէվլամ իթմէքտէ տիր :

—Մ' Վիթէնիւն պէյանը իւղէր,
Տուսմանըն Ապրիլ 15 տէ թէճէմիւ-
սի գալարաշմըշ ֆաղաթ Չար
Տուսմանըն միւսքին օլտըզը գա-
տար շապուգ թէճէմիւ իթմէսի-
նի թալէպ իտէր իմիշ :

Հագըգաթէն Չար խալիսանէ
սուրէթտէ Սահմանագրութիւն
խթէյօր իտէտէ, սօսիալիսթլէր
քէնտի մէպտէլէրինէ խթինա-
տէն Չարլըգ թաճընը Գրիստու-
տա պիլէ կէյտիւրսէլէր թանըմագ
խթմէլէլէքէլէր :

—Լիպատտան «Նօվ. Վալմիա»
յա պիլտիւրիլտիկի իւղէր, Սօսի-
ալ—Տէմօկլատա գօմիթէսի պէ-
լէտիյէտէն վէ պօրսա գօմիսի-
նընտան իշճիլէրին նաֆաղասը
Իշիւն բարա վէրիլմէսիին թա-
լէպ իթմիշ : աքսիլհատէ ֆապ-
րիգալարը Եաղուպ, Եղաճագ-
լարըն իսթտր էլլէմիշ :

—Նիֆլանտիտա գօմի Սի-
վէրին շիֆթիլիկի ալէֆլէր ի-
շինտէ, Օրաշա կէնտէրիլէն խա-
ղախլար 1000 քիշի գատար ա-
սըլարա թէսատիւֆլէ կէրի տէօն-
մէկէ մէճպուր օլմուշլար :

—Սիթատտան պիլտիւրիլտիկի
իւղէր, պիր շօգ սաղ շէթալարըն
րէյիսլէրի ասքէրլէ ճէնկլէշ-
տիքլէրի Էսնատէ վուրուլմուշ-
լար տըր :

Ասըլարըն էլիւնտի օլան գաղա-
լարտա հէր նէվ իթիաղլար
պօղլուլմագտա օլուպ, Եալընըզ
չախսի միւսլէրի թանըմագտա
տըրլար : սիյասի իղտիվաճ (քա-
ղաքական ամուսնութիւն) թէսիս
իտիլմիշ :

—Նօվօրօսիւք շէհրի ասըլարըն
էլիւնտէ պուլընմաղլէ, շէհրի թօ-
րա թուլթմագ իշիւն պիր հարպ
վարօրը կէգնտէրիտի :

—Գուրլանտիա էյալէթիւնին
իտաիէսիին ասըլար էլէ ալա-
րագ հիւքիւմէթ մէմուրլարընը
գօվմուշլար :

Կ Ա Վ Կ Ա Ս Ի Ա

Պիր գաշ տէֆալար Եաղլարըզը
իւղէր, Բուս թէլէկրաֆ Աթանը-
նըն կիլիկասիատա մուլպիլի ու-
մուսիսի Սուլթանըն Պագուտաքի
ալէաթը պուլընան Ալիէվ օլուպ,
պու խալիս Սթանպուլտան ա տը-
ղը թալիմաթ իւղէր քէնտի րէ-
ֆէգասը իւր հէմէֆրեսը ասըր-
լարտան պէրու գաղտաշանէ

վէ տօթանէ Եաղալմագտա օլան
խալամ վէ էրմէնի Էհալի պէյ-
նիւնտէ պուլըզ ու ատալէթ սաշ-
մագ իշիւն Էնվալի քիզալ ու Եա-
լանլարլէ ճահիլ խալամլարըն
խուսուլմէթիւնի Էրմէնիլէրէ
գաղալը թէշվիդ իթմիշ վէ Նի-
հայէթ շու խուսիլը(արիւնահեղ)
մէնղարէլէրին հուսուլա կէլմէ-
սիւնէ Եէքեանէ սէպէպ օլմուշ օլ-
մաղլէ պէրապէր չիմտի մէսուլի-
յէթի քէնտի իւղէրինտէն աթմագ
իշիւն, Բուս թէլէկրաֆ ամանըն
մուլպիլի պուլընմաղլարտան պիլ
խալիֆատէ Կոկկասիատաքի իս-
թիլալըն վէ գըրկընլարըն սէ-
պէպիւնի Էրմէնիլէրին կէօսթէր-
մէքտէ տիր : Շէօյլէքի մէզըլուր
թէլէկրաֆ Աթանըն Կալկասիա
մուլպիլիւնտէն ալուպ վէրտիլի
մալիւմաթ (1) իւղէր, Կէօնա,
շիմտի Կալկասիատա վուգու պու-
լանլար պունտան 9—10 սէնէ
էվլէլ թիւրքիտաքի Էրմէնի
գըրկընլարընա միւթաղըզ ըմըշ-
Եանի Էրմէնիլէր թիւրքիտա
հիւքիւմէթէ գաղալը հարէքթիւտէ
վէ իսթիլալտա պուլընտըղլար
կիւպի, Կոկկասիայա գաշարազ,
պուրատա տախի ալըն սուրէթ-
տէ րուս հիւքիւմէթիւնէ գաղալը
գօմիթալար թէշլիլ իթմիշ վէ
իսթիլալ գալտըրմըշ օլտըզլարը
Իշիւն պու Էրմէնիլէթիւթար գա-
լըշըզլըզլարը հուսուլա կէլմիշ
իմիշ :

Հալպուքի պու գաղալըզլըզըն
ասըլ սէպէպի Էրմէնի Էնտը-
րըն Էզմէք Իշիւն Եըլաղըն վէ
Իլէվէ նամ րուս նաղըրըն իթի-
լաֆը ճիւնայէթիւքեարանէսի տիր
վէ պու իթիլաֆա պաշլըճու ալ-
Եաթ թալմար Պագուտաքի պիր
գաշ թաթար զէնկիւնլէր վէ
թիւրք կաղէթմաճըլար տըր :

—Բարիզ 28 դեկտ.— Կալկա-
սիանըն աշվալըքէք ֆէնա տըր-
ճիւնտըֆէր մէմուրլարըն թա-
թիլիշվէ իսթիլալ գօմիթէլէրի-
նիւն ըսեանը սէպէպի իւր մու-
լապէրաթ վէ միւնտէպաթ
միւսթիւնիսիլ օլիյօր :

Պագուտան Եէթիլէն Եօլըլա-
րըն րէվալէթի իւղէր, տիկէր
շէհրլէրէ գըլաթէն Պագու սիւ-
քիւնէթի իմիշ :

10,000 թաթարլար թիֆլիս
շէհրի իւղէրինէ Եիւրիւմիւշլէր :
Էրմէնիլէր Կիւրճիւլէր վէ Բուս-
լար պօմպալարլէ անլէրի կէրի
սիւրմիւշլէր :

Ելիզապէթիւր Զէհրի գրամէն
Եանմըշ վէ թաթարլարտան ի-
հալթէ օլընմըշ տըր : շիւրհէսիլ
շու սըրա օրատա տախի գըլթ-
լըզ հիւքմ իթմէքտէ տիր :

Քէզա Եօլըլարըն պէյանընա
նաղալէն, կալկասիա սիւրը իւ-
ղէրինտէ թիւրք ասքէրլէրի
թօրլանմըշ օլուպ, Բուս թօրա-
ղընա Եիւրիւմէք իշիւն Էսիւր
պէքլէմէքտէ իմիշլէր, Շու սըրա

թիւրքլէրին պու թէտպիրի գօ-
լայ իճրա օլտպիլիւր : (ֆաղաթ
սօնու . . .) :

ՍՈՆ ԹԵԼԵԿԴԱՖԼԱՐ

Սթանպուլ 29 դեկտ. 1905

Եէմէն Էյալէթիւնտէ Սանաա-
նըն շիւալի ճիհէթիւնտէ միւշիւր
Ֆէյզի բաշա աղըր մուվաֆադի-
յէթիլէլիքլէրէ (անյաշողութիւն)
ալիւշար օլտու : Իշպու զապթը
նաղապիլ մահէլլէրտէ թիւրքօր-
տուսընըն հալի թէհլիքէլի տիր
Պապը Սէրասքէր իմտատ կէօն-
տէրմէք հաղըրլըզընտա տըր :
Նուրի պէյին Էիքի գըլլարը
Բարիզ գաշըլար :

Իմիւրիկա տօնանմաըն տիւն
ճիւպրալթարա Եէթիլէր :

Բարիզ 29 դեկտ.

Բէթէրպուրկտան պիլտիւրի-
լիյօրքի Կալկասիանըն պիւթիւն
Եօլլարը իսթիլալըլարըն (յեղ.)
էլիւնտէ պուլընիյօր : Բուսիւնըն
տիկէր գըլթալարընտան Կալկա-
սիա իւր մուսապէրէիտէպիլմէք
Իշիւն Եալընըզ Գաղաթէնիլ Եօ-
լու գալմիւշ տըր :

Պերլին 29 դեկտ.

Բէթէրպուրկտան պիլտիւրի-
տիկի իւղէր, յունվար 15 տէն
Էօթէ ինթիլապաթ իշիւն մէճ-
լիսլէր Եալսաթ միթիւնկլէր թէ-
ճէմէլիւսիւնէ միւսատէ վէրիլէ-
ճէք տիր :

ՍԻԻԹԼԵՎԻԼԻ

Հէր կիւն պիւրլէրճէ մուհաճիւր-
լէր Բուսիտան չըգուպ, Բրուտ
չալընը կէչէրէք Բուսիտայա
տօլմագտա տըրլար : Պունլարըն
Էքսէրիսի ֆաղիւր օլուպ, Բուսիւն
հիւքիւմէթիւնի խալը սըզըն-
թըլա իւգա իտէյօրլար :

ԹԵՅ ԹԵՅ ԹԵՅ

—o—

Ընտիր Եւ հոտաւէտ գուտ չիւնա-
կան թէլ գործածել ուզող փօփ-
կաճաչակ յաճախորդներ թող գիմն
Տ. Հրանտ Երկանեանի խանութը,
Բրեսլաւսքա վողոց թիւ 24, Հայ-
կական Ընթերցարանին կից, հաս պի-
տի գօննէն նաեւ ընտիր գուլպաներ,
ֆաշէլաներ եւ այլն :

Одговорникъ А. Курбетянъ
печпикъ а Д. Тодоровъ и С-го — Варна

